

Cesarz Hadrian a chrześcijańska niedziela

Alfred Palla

Cesarz Hadrian a chrześcijańska niedziela

Materiał pochodzi z książki „Skarby Świętyni”.

Po upadku obu powstań żydowskich cesarz Hadrian (117-138) zakazał Żydom studiowania Pięcioksięgu oraz święcenia sabatu. Uderzył tym również w chrześcijan, dla których Pięcioksiąg Mojżeszowy stanowił część Pisma Świętego, zaś sobota była przez nich powszechnie święcona, jako dzień odpoczynku i nabożeństwa. [1]

W rezultacie polityki Hadriana, chrześcijanie pochodzenia pogańskiego (szczególnie w Rzymie) zaczęli dystansować się od niektórych praktyk, które wiązano z kulturą żydowską, aby uniknąć antyżydowskich prześladowań, szczególnie po upadku powstania Bar Kochby. Wśród nich było obchodzenie sabatu.

Zmiana dnia obchodzonego przez chrześcijan jako święty z soboty na niedzielę była długim procesem. [2] Oto kilka kamieni milowych:

W 200 roku biskup rzymski Wiktor zalecił, aby obchodzenie Paschy (Wielkanocy) powiązać z niedzielą przypadającą najbliżej 16 Nisan. Zamiast upamiętniać zmartwychwstanie Chrystusa 16 Nisan, bez względu na dzień tygodnia, odtąd czyniono to zawsze w niedzielę. [3]

Wkrótce potem wprowadzono Wielki Post, który miał poprzedzić Wielkanoc. W tym 40-dniowym okresie ludzie zwolnieni byli z postu i pokuty tylko w niedzielę, którą należało obchodzić radośnie, na pamiątkę zmartwychwstania Chrystusa. [4] W kolejnym stuleciu praktyka obchodzenia niedzieli objęła już cały rok.

W IV wieku chrześcijanie na ogół święcili jeszcze sobotę, jako dzień odpoczynku i nabożeństwa. Wyjątek stanowili wtedy tylko chrześcijanie w Rzymie czy Aleksandrii, którzy zaprzestali tego najwcześniej. Historyk kościoła Sokrates Scholastyk napisał w V wieku n.e.:

„Mimo, że wszystkie kościoły na całym świecie mają nabożeństwo co tydzień w sobotę, to chrześcijanie w Aleksandrii i Rzymie, na podstawie jakiejś starodawnej tradycji, zaprzestali tego.” [5]

Tą starodawną tradycją były kultury słoneczne. Szczególnie mitraizm, który w pierwszych wiekach zawojował Imperium Rzymskie. Wyznawcy Mitry „święcili niedzielę oraz 25 grudnia, jako dzień narodzin Słońca” [6].

Pierwszy dzień tygodnia ? niedzielę ? zwano w starożytności „dniem słońca” (łac. dies Solis). Nazwa ta zachowała się do dziś m.in. w języku angielskim i niemieckim (Sunday, Sonntag).

Dlaczego chrześcijaństwo w Rzymie i Aleksandrii było najbardziej podatne na wpływy pogańskie? Po pierwsze, z powodu silnych antyżydowskich sentymentów, jakie tam panowały. Po drugie, za sprawą rzesz wyznawców kultów słonecznych wchodzących do chrześcijańskiego kościoła dla socjalno-politycznych względów, szczególnie odkąd chrześcijaństwo stało się religią państwową w Imperium.

Papież Sylwester (314-335) nakazał w sobotę post, zaś Innocenty I (401-417) uczynił go w tym dniu obowiązkiem. [7] Rozciągając post na sobotę kolejni papieże zaniżali jego wartość na korzyść niedzieli, czyniąc ją świętem radości, tak że w końcu stała się dniem popularniejszym wśród chrześcijan.

Pod wpływem tych trendów cesarz Konstantyn (306-37) wydał 7 marca 321 roku wywyższył pierwszy dzień tygodnia. Edykt Konstantyna narzucił niedzielny wypoczynek świeckim ramieniem. Sklepy i warszaty miały być pozamykane; jedynie rolnicy mogli pracować. W 538 roku, podczas synodu w Orleanie, kościół rzymski zakazał w niedzielę nawet pracy na roli.[8] Papież Grzegorz I (590-604) nakazał zaś represje wobec chrześcijan święcących sobotę.

W naszym kraju pojawiły się niedawno podobne tendencje, jak w czasach Konstantyna. Kościół mając wpływ na władzę, chce użyć świeckiego ramienia, aby uczynić prawa niedzielne uchwałami państwowymi. Sankcje przeciwko tym, którzy nie święcą niedzieli, będą znakiem, że ogarniają nas mroki wczesnego średniowiecza.

Przypisy

1. W Biblii nie znajdziesz sugestii zmiany przykazania sobotniego, ani nakazu święcenia niedzieli. Przeciwnie, zawiera ona zapowiedź i przesłanie.
2. O tym procesie obszernie pisze Samuel Bacchiocchi w książce "Od soboty do niedzieli", s. 174-9.
3. Eusebiusz, Historia kościoła, 5:24.
4. A Catholic Dictionary, s.v. "Lent", s. 289.
5. Sokrates Scholasticus, History of the Church, księga 5:22, w: Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church, Grand Rapids: Eerdmans, 1956.
6. Franz Cumont, The Mysteries of Mithra, s. 191.
7. Zob. The Sabbath in Scripture and History, red. Strand, Kenneth, s. 137.
8. Giovanni Domenico Mansi, red., Sacrorum Conciliorum, v. 9:19, cyt. w: John Andrews, Luis R. Conradi, History of the Sabbath and the First Day of the Week, Grand Rapids: Eerdmans, 1988.

---

wetka ↗ pisarski dorobek [autora artykułu](#)
m artykułu [Alfredem Palla](#)
dawnictwo [BETEZDA](#)